

Mikael Damberg: Tal på första maj 2001

Talare
Mikael Damberg
Ordförande för SSU

Datum
1 maj 2001

Plats
Uddevalla

Omständigheter

1 Mötesdeltagare!

Demonstranter!

5 Jag ska avslöja en sak för er. Jag älskar Första Maj. Det är fram för allt vetenskapen om att det är inte bara vi i här Mölndal/Uddevalla som demonstrerar idag – utan att vi gör det tillsammans med tusentals andra människor runt om i Sverige, ja hundratusentals andra människor i norden, Europa och världen – som gör Första Maj så speciell.

10

Känslan av att vi tillhör en global internationell politisk rörelse är mäktig.

Mötesdeltagare!

15 Temat för årets Första Majdemonstration är – ”Alla behövs”. Har ni tänkt på att denna korta mening, dessa två ord, i all sin enkelhet, sammanfattar så mycket av vår socialdemokratiska framtidsvision.

20 Hela vår ideologi bygger på övertygelsen om att samhället faktiskt blir bättre om alla får vara med – att ingen ska behöva lämnas efter på vägen mot framtiden.

Alla behövs därför att var och en av oss är lika mycket värda.

25 Alla behövs därför att vi tillsammans kan åstadkomma mer ihop än var och en för sig.

Den ideologiska skiljelinjen mellan höger och vänster går just här. Vi socialdemokrater är övertygade om att det går att bygga ett samhälle; där alla har
30 ett arbete, där alla elever känner lust och nyfikenhet i skolan och där alla människor oavsett bakgrund känner makt att forma sitt eget liv.

Den politiska högern å andra sidan menar att detta bara är en dröm. En skadlig
önskedröm som hindrar utvecklingen. För i högerens framtidsdrömmar så måste
35 några offras på vägen. Alla kan ju inte få ett jobb – för då hotas ekonomin. Alla elever kan ju inte klara skolan – för en del barn är inte tillräckligt begåvade.

Men det är inte hela världen (menar man) för om bara några få lyckas i livet så
kommer deras välstånd förr eller senare sippra ned också till de mindre
40 bemedlade och mindre begåvade.

Så kan man också drömma om framtiden. Men tänk – vilken futtig dröm.

Mötesdeltagare!

45

Jag är rädd för att många människor i vårt land idag känner att de inte behövs.
Att deras kunskaper och erfarenheter inte är något värda. För fortfarande nekas
hundratusentals arbetslösa möjligheten att gå till jobbet varje morgon.
Fortfarande förtidspensioneras regelmässigt unga funktionshindrade trots att de
50 har ett helt liv framför sig. Fortfarande behandlas människor med utländsk
bakgrund som en sorts andra klassens medborgare i Sverige. Så bär årets Första
Maj-märke med stolthet.
Det rymmer en vision om ett bättre och annorlunda Sverige.

55 Mötesdeltagare!

Under de senaste två veckorna har SSU haft skolkampanj. Jag har suttit inträngd
i en minibuss och rest från stad till stad, från skola till skola – för att tala om
60 fördomar, diskriminering och rasism.

60

Jag blir rasande när jag tänker på att Sverige är ett land som gör skillnad på folk
och folk. Att ungdomars framtidschanser dikteras av om ens pappa heter Hans
eller Hassan, Mats eller Muhammed. Att människor med en annan hudfärg
eller annan kulturell bakgrund behandlas annorlunda och sämre.

65

Vi kan tydligt se hur segregationen klyver det svenska samhället mitt i tu; mellan de som har makt och de som är maktlösa, mellan de som har jobb och de som är arbetslösa, mellan de som har framtidstro och de som känner vanmakt.

70

Uppdelningen är farlig och utgör ett hot mot den svenska demokratin. Klyftan mellan det nya Sverige och det gamla Sverige växer. Segregationen skapas och förstärks varje dag av diskriminering och rasism.

75 I skolan när lärarna ger vissa elever lägre betyg bara för att de bryter på svenska,

I arbetslivet när personalchefer automatiskt sällar bort jobbansökningar från personer med annorlunda namn,

80 Varje lördagskväll när diskot plötsligt blir fullt när en mörkhyad kille står längst fram i kön.

Allt detta är vardagliga exempel på diskriminering som kränker vår socialdemokratiska ideologi om alla människors lika värde.

85

För att lyckas skapa ett Sverige för alla räcker det inte med att beskriva eländet och problemen. Tvärtom måste vi socialdemokrater lyfta fram visionen om mångfald och pluralism.

90 Låt socialdemokrati bli liktydigt med att alla människor ska ha samma chanser – men vara noga med att framhålla – att alla inte ska stöpas i samma form och bli likadana. Alla ska ha samma möjligheter – att vara just olika.

95 Ingen ska behöva smyga med sin religion eller sexuella läggning, ingen ska behöva skämmas för sin brytning eller känna sig tvingad att byta klädstil. Alla som bor i vårt land ska räknas och respekteras för den man är.

100 Vår framtidsvision blir då en samhällsmosaik fylld av människor med olika religioner, språk och kulturer. Jag är övertygad om att Sverige skulle bli både rikare och mer spännande av denna mångfald.

I ett sådant Sverige blir erfarenhet av ett annat lands språk och kultur en merit snarare än en belastning. Så borde det vara i skolan och i arbetslivet. Så skulle det kunna vara redan idag.

Varför får inte elever som kan persiska betyg i sitt hemspråk – för att kunna visa upp som bevis och kvitto på extra kunskap.

110 Varför ses det inte som en självklar merit vid nyanställningar inom äldreomsorg och skola att personen kan finska eller serbokratiska? Kommuner och företag måste inse att deras verksamhet skulle fungera bättre om deras anställda har en bredd av kunskaper och erfarenheter.

115 På samma sätt är det inom politiken. Socialdemokraterna kan aldrig nöja sig med att ha ett ”invandrarnamn” på valsedeln nästa val. För oss måste det vara självklart att våra företrädare, både i partiet och i fackföreningsrörelsen, speglar det samhälle vi vill skapa.

120 En sak som skrämte mig under de senaste veckornas kampanj är hur ofta ungdomar har stött på rasistiskt material i skolan.

Detta är delvis ett nytt hot mot demokratin. Tidigare har vi inte behövt debattera om huruvida alla människor är lika mycket värda eller inte. Från höger till vänster har vi varit överens – åtminstone om detta.

Men nu har de främlingsfientliga krafterna organiserat sig. Det största främlingsfientliga partiet i Sverige heter, som ni vet, Sverigedemokraterna. Deras strategi är att, efter franskt mönster, bygga upp lokala partiorganisationer som kan ställa upp i valet 2002.

För att verka förtroendeingivande har deras företrädare låtit håret växa ut och kängorna ha lagts in i garderoben.

135 Men skrapar man lite på ytan så märker man att fernissan är tunn.

Visserligen påstår Sverigedemokraterna att de ställer upp på alla människors lika värde – men det betyder ju inte att alla har rätt att bo kvar i Sverige. Invandrarna ska ut ur landet – men det kallas inte för deportation utan för ett ”repatrieringsprogram”.

Partiet vill inte ta emot utomeuropeiska invandrare – inte för att de skulle vara rasister utan för att dessa invandrare inte kan ”assimileras”.

Visserligen är inte svenskar mer värda än andra – men den nordeuropeiska kulturen är ”högtstående”, underförstått andra kulturer är lågtstående.

150 Tillsammans måste vi se till att Sverigedemokraternas smygstrategi och nysvenska inte lurar någon. Det är fortfarande samma gamla mörkergång.

Om Sverigedemokraterna får fortsätta arbeta ostört kan deras strategi vinna framgång. Alla partier måste snabbt inse vilket hot dessa mörka krafter är mot vårt demokratiska och öppna Sverige och bjuda motstånd. Annars riskerar
155 många lokalpolitiker att först på valnatten börja grubbla över vad som borde ha gjort annorlunda.

Vi i SSU kommer att ta vårt ansvar för att se till att socialdemokraterna både lokalt och centralt aktivt bekämpar Sverigedemokraterna och andra rasistiska
160 partier.

Låt oss tillsammans lova varandra att ta strid mot de mörka krafter som arbetar med att sprida och göda fördomar.

165 Mötesdeltagare

För alla som arbetar på Volvo-lastvagnar, på SAAB eller på Ericsson är globalisering inte bara ett politiskt modeord utan stenhård verklighet. De senaste veckornas varsel och oro på svenska storföretag visar hur starkt vi
170 påverkas av det som sker i andra länder.

Det finns två sätt att reagera på denna internationalisering. Antingen blundar man och låtsas att den inte finns. Eller så inser man att världen ser annorlunda ut idag och utarbetar en strategi för att möta framtiden.

175

Eller annorlunda uttryckt – man kan bygga vindskydd eller vindkraftverk.

Jag är personligen övertygad om att socialdemokratin och svensk fackföreningsrörelse har valt rätt väg – när vi tillsammans dragit två slutsatser.

180

För det första; Sverige kan aldrig konkurrera på världsmarknaden med lägre priser genom sämre löner, genom sämre miljökrav och urholkade fackliga

rättigheter. Vi måste istället satsa på kunskap och kvalitet.

185

Förklaringen är enkel. Det vore att ge upp rättvisan utan att vinna någonting. För vi kommer aldrig att kunna konkurrera lönemässigt med arbetarna i Polen, i Taiwan eller för den skull med fängelsearbetarna i Kina.

190 Det är i detta ljus man ska se socialdemokraternas kunskapsrevolution de senaste åren. Mitt under den ekonomiska krisen – plockades pengar fram för en storsatsning på nya högskolor och universitet (också i Uddevalla), på den unika satsningen på kunskapslyftet, på det livslånga lärandet och fram för allt fem nya miljarder till grund och gymnasieskolorna. Det är nödvändiga satsningar.

195

Men fram för allt är de en del av ett ideologiskt projekt att lyfta hela Sverige och alla i Sverige in i kunskapssamhället. Om vi misslyckas kommer vi att få betala det i ökade klassklyftor och sämre välfärd.

200 Den andra slutsatsen vi dragit är att vi måste lyfta politiken till den internationella arenan. Storföretagen jobbar redan transnationellt – så nu måste demokratin också göra det.

205 Det handlar om att använda EU för att lyfta mininivåerna för fackliga rättigheter och miljökrav för att förhindra att företag spelar ut enskilda länder mot varandra i jakt på lägre produktionskostnader.

210 Jobba inom ramen för FN och internationella handelsavtal för att bekämpa barnarbete och garantera rätten till fackligt arbete som en del av de mänskliga rättigheterna.

215 Jag måste säga att mina besök i skolor har gjort mig bekymrad. De allra flesta skolorna fungerar bra – men vissa skolor fungerar inte. Att rätta till denna orättvisa – att skapa jämlika utbildningsmöjligheter för alla barn och ungdomar måste vara en av våra viktigaste uppgifter de kommande åren.

220 För slarvars det med eleverna i grundskolan skapas en ny grupp förlorare som dessutom blir mycket dyrt att reparera i efterhand. När undersökning efter undersökning visar att tusentals elever inte når upp till kunskapsmålen i skolan måste vi reagera.

Det behövs fler vuxna i skolan, fler lärare, fler kuratorer och annan stödpersonal. De elever som har det svårast måste ges ökad stöd och hjälp.

225

Men skolan behöver inte bara mer pengar och fler anställda. Det handlar också om att lokala skolpolitiker och rektorer måste styra resurserna till de som har störst behov.

230 För att lyckas måste vi utveckla pedagogiken i klassrummen. Allt för många barn och ungdomar mister sin nyfikenhet efter ett par år i den svenska skolan. Man längtar till första dagen i skolan och räknar sedan ofta dagarna till den slutar. Detta är kanske utbildningspolitikens största misslyckande.

235 Framtiden för dagens ungdomsgeneration och för Sverige på den globala marknaden avgörs av vår tids satsningar på ökad kunskap och bildning för alla.

Misslyckas socialdemokratin med att föra hela Sverige in i kunskapssamhället kommer klassklyftorna och orättvisorna att växa. Lyckas vi kan vi alla se fram emot en spännande resa in i framtiden.

240

Mötesdeltagare

Första maj är arbetarrörelsens internationella högtidsdag. Idag demonstrerar vi inte bara för ökad rättvisa i Sverige utan lika mycket mot förtryck och ofrihet i andra delar av världen.

245

Vi vet att endast, alla folks frihet kan ge hela världens fred.

250 Olof Palme sa en gång att vi ska kalla saker och ting vid dess rätta namn. Kanske är det just det som saknas för att Europas regeringar ska ta sitt ansvar för det som nu sker i Palestina.

255 Vi var många som bedrövades när högerledaren Sharon nyligen vann valet i Israel. Många av våra värsta farhågor besannades. Konflikten hårdnade och våldet trappades upp.

Men under de senaste dagarna har vi kunnat läsa att hoppet på nytt tänts för ett vapenstillestånd och nya fredssamtal i mellanöstern. Vi måste nu göra allt som står i vår makt för att utnyttja denna fredens möjlighet.

260

Med all respekt för konfliktens komplexitet, så måste vår röst ljuda högt och tydligt – dödandet måste få ett slut, blockaden av de palestinska områdena
265 måste upphöra och fredsprocessen måste återupptas. Hoppet om fred får inte begravas djupare i blod.

Även om det viktigaste naturligtvis är att få ett slut på det dagliga dödandet och lidandet, så måste socialdemokratin i Sverige och Europa också orka se längre
270 och våga tala om förutsättningar för en varaktig och rättvis fred.

Världen kan inte längre blunda för det som står i FN resolutionerna och det som finns överenskommet i fredsavtal efter fredsavtal – nämligen Palestiniernas rätt till en egen stat och deras rätt till östra Jerusalem. På samma sätt som Israel
275 har en självklar rätt att leva i säkerhet i en egen stat.

Vi får inte – denna första maj – glömma bort alla de människor som sedan 1947 bor i Jabalja:s flyktingläger i Gaza och som fortfarande bär nyckeln till sitt hem, i ett snöre kring halsen, det hem som de för länge sedan tvingades överge.
280

Europa kan inte längre stå på åskådarplats och titta på när människors liv förstörs och fredsprocessen går i baklås. Mellanöstern får inte tillåtas bli gisslan av Bush regimens ointresse.

285 Vårt krav måste därför vara att EU ska spela en pådrivande roll i fredsprocessen och visa att vi är beredda att sätta kraft bakom orden.

Mötesdeltagare!

290 Det är bara 16 månader kvar till valet.

Sverige står vid ett ideologisk vägskäl. Jag skulle vilja påstå att vägvalet sällan har varit tydligare. Denna gång kan människor enkelt jämföra socialdemokratis politik med det högerstyrda Stockholm. Det är en jämförelse som både är
295 spännande och klagörande.

På åttiotalet talade moderaterna kaxigt om behovet av ett systemskift i Sverige. Idag talar de inte längre om systemskiftet – utan genomför det istället. Stockholm är tummelplats och skyltfönster för deras fullskaleexperiment.

Skatterna sänks till priset av försäkringar i tryggheten för barnen och de gamla.
– Man drar in på kolloverksamheten och höjer avgifterna inom sjukvården.

305 – Skolor och sjukhus förvandlas till företag utan insyn, som styrs av aktieägare och börskurser.

– Bostäder och mark säljs ut, hyreslägenheter ombildas till bostadsrätter och förstärker klyftorna och segregationen.

310

– Socialtjänsten läggs ut på entreprenad !

Moderaterna i Stockholm känner inga betänkligheter ens mot att bryta mot lagen så länge de bara hinner privatisera så mycket som möjligt innan nästa val.

315

Det som idag sker i Stockholm kommer att ske i resten av landet om moderaterna bara får chansen. Idag Stockholm, imorgon Mölndal/Uddevalla.

320 Vi kan redan se att vinnarna på moderaternas politik som vanligt är de som har vassa armbågar och råd att betala för sig. Förlorarna blir vanligt folk utan kontakter och egen förmögenhet. Resultatet blir ofrånkomligt ett hårdare och kallare samhälle som vidgar gapet mellan direktörens barn och kassörskans.

325 Men glöm inte bort att moderaterna inte har egen majoritet (inte ens i Stockholm). I Stadshuset sitter kristdemokraterna och folkpartiet och släpper igenom det ena moderata förslaget efter det andra. Det andra tokigare än det första. Och det tredje värre än det andra.

330 Frågorna vi måste ställa till folkpartister och kristdemokrater runt om i Sverige är; Vad hände med närvarmen och solidariteten som Alf Svensson talade om i TV inför förra valet? Vad blev det av Lars Leijonborgs varningar för moderaternas orealistiska och egoistiska skattesänkingspolitik?

335 Svaret är enkelt. Ingenting.

Tysta, bockande och nickande sluter nu folkpartiet och kristdemokraterna upp bakom moderaternas systemskifte. Det är tragiskt. Ingen kan längre med trovärdighet hävda att det skulle fungera på något annat sätt i en framtida

340 borgerlig regering.

Mötesdeltagare!

Även om moderatledaren Bo Lundgren numera helst vill tala om det nya
345 klassamhället så räcker det med att kasta en snabb blick i moderaternas nya
idéprogram för att se vartåt högerpolitiken egentligen strävar.

Här mumlas det inte, utan talas ett välgörande klarspråk. Idéprogrammet är i
långa stycken en orgie i nyliberalism. Hör bara på detta

350

”Varje ingrepp i medborgarnas liv, varje reglering, varje skatt försvårar planer
och dödar livsprojekt.” Så lyder en nyckelmening i förslaget.

Smaka på orden – ”Varje ingrepp i medborgarnas liv, varje reglering, varje skatt
355 försvårar planer och dödar livsprojekt.”

Den yttersta konsekvensen av denna moderata vision blir ett samhälle som
retirerar. Där var och en får klara sig själv efter bästa (ekonomiska) förmåga. Där
välfärden fördelas via marknaden. Där tillgång till skolor, sjukvård och bibliotek
360 – görs beroende av betalningsförmåga – inte behov.

Moderaterna påstår att välfärden dödar livsprojekt. Men vi vet att de har fel,
grundligt fel! Det är tvärtom trygga människor som vågar.

365 Livsprojekt, drömmar och framtidstro – de dödas av rädsla, av otrygghet, av
känslan av att ingen tar emot om man skulle falla, om man skulle misslyckas, om
man skulle bli sjuk eller drabbas av arbetslöshet. Det tycks moderaterna inte
begripa.

370 Moderaternas nya idéprogram är ett enda långt försvarstal för sänkta skatter.
Men jag undrar på vilket sätt det tillför något nytt till moderaterna? Sänkta
skatter brukar annars vara deras enda idé på alla politikområden.

Men den seriösa frågan är trots allt på vilket sätt moderaternas politik skulle
375 kunna ge framtidstro och låta fler människor planera sina livsprojekt utifrån
egna önskningar och drömmar?

380 Fråga undersköterskorna hur deras livsprojekt förverkligas om moderaterna får
igenom sina skattesänkningar som hotar tiotusentals jobb i sjukvården.

Fråga eleverna i skolan hur deras livsprojekt förverkligas av att klasserna återigen
blir större och lärarna än mer utarbetade?

385 Fråga pensionärerna hur deras livsprojekt förverkligas av undersköterskorna på
servicehemmet blir färre och möjligheterna att gå ut i vårsolen lika så.

390 Låt oss tillsammans avslöja den moderata skattebluffen. Och låt oss,
mötesdeltagare, grusa deras drömmar om en moderatledd regering efter valet
nästa år!

Avslutningsvis

395 Vi socialdemokrater vill bygga en framtid där alla människors kunskaper,
talanger och erfarenheter tas till vara. Vi vill kort sagt skapa ett samhälle där Alla
behövs.

Så bär årets Första Maj-märke med stolthet.

400 Det rymmer visionen om ett annorlunda och bättre Sverige

Tack för ordet!

Taggar

405 1 maj, 2000-tal, 2001, Första maj, Man, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/mikael-damberg-1-maj-tal-2001>

410

415